

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
імені Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра теорії права та кримінально-процесуальної діяльності факультету правоохоронної діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК 20 «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»
ОПШ «Право»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Форма навчання: денна

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
Протокол від «___» _____ 20__ року № _____

Начальник (завідувач) кафедри теорії права та
кримінально-процесуальної діяльності
майор юстиції _____ Наталя ОРЛОВСЬКА
«___» _____ 20__ року

Навчальна дисципліна «Цивільне право» є обов'язковою для вивчення ОПП «Право». Вивчається протягом 3, 4 семестрів на кафедрі Теорії права та кримінально-процесуальної діяльності.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами основних положень цивільного права, що зумовлюється необхідністю завчасно підготувати їх застосовувати набуті знання на практиці для широкого кола правовідносин, що становлять предмет цивільного права.

Основне завдання навчальної дисципліни - створення умови для всебічного розвитку студентів, як особистостей, формування знань в сфері цивільного законодавства України.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати:

- предмет та метод цивільного права;
- джерела цивільного права;
- особливості суб'єктного складу цивільних правовідносин;
- об'єкти цивільних відносин;
- підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин;
- способи захисту цивільних прав;
- зміст права власності та інших речових прав;
- об'єкти права інтелектуальної власності;
- основні інститути спадкового права;

вміти:

- визначати дієздатність та правоздатність суб'єктів цивільного права та правильно застосувати норми цивільного законодавства щодо визначення громадянина безвісно відсутнім та померлим;
- оцінювати правовий статус юридичних осіб;
- розрізняти речі залежно від особливостей їх правового режиму;
- визначати особисті немайнові права, пов'язані з майном та особисті немайнові права, не пов'язані з майном;
- аналізувати юридичні факти;
- оцінювати правочини з точки зору дотримання умов їх дійсності;
- орієнтуватися у визначенні способів здійснення суб'єктивних прав, у тому числі через інститут представництва;
- визначати місце, строки та інші умови виконання суб'єктивного цивільного обов'язку;
- розрізняти випадки зупинення, переривання і поновлення позовної давності;
- розрізняти форми та види власності;

- аналізувати способи набуття і припинення права власності;
- орієнтуватися в способах захисту права власності;
- визначати особливості спадкування за законом;
- застосовувати норми цивільного законодавства при укладанні заповіту.

ознайомитись:

- з нормами цивільного законодавства зарубіжних країн;
- з судовою практикою застосування норм цивільного права.

ВИКЛАДАЧІ:

Старший викладач теорії права та кримінально-процесуальної діяльності Наталія РАДЧЕНЯ, e-mail: Radchenya_nm@meta.ua

Навчальні ресурси:

Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова – 2-ге вид. доповн. і переробл. – Т. 1. – К.: Алерта, 2019. – 342 с.

Цивільне право України. Особлива частина. Підручник / За ред. О.В.Дзери. – Вид. 3-те, допов. та переробл. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.

Цивільне та сімейне право України: Підручник / За ред. Є.О.Харитонова, Н.Ю.Голубєвої. – К.: Правова єдність, 2009. – 968с.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	кількість кредитів ECTS	Кількість годин																			Форми підсумкового контролю						
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота											Індивідуальна робота							Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік		
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів	розрахункове завдання	урсова робота	контрольна робота					-----	
2	3	3	90	48	22			2		24					20	20								22				
	4	3	90	40	16			4		16				4	20	20									30		+	
Усього за дисципліну		6	180	88	38			6		40				4	40	40								52				

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.6; МН 2.2; МН3.4; МН3.5; МН3.6; МН4.1; МН4.3.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.2; МК1.3; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.4.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	МК1.1; МК1.4; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1.
ЗК-3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	МК1.1; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК4.1.
ЗК-11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	МК2.1; МК2.4; МК4.1.
Фахові компетентності спеціальності		
ФК-2	Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів	МК1.1; МК1.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1.
ФК-3	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи	МК1.2; МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК 3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.2.
ФК-4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини	МК1.2; МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК 3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.2.
ФК-7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право	МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК 3.2; МК4.1; МК4.2.
ФК-8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права	МК1.2; МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК 3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.2.
ФК-9	Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів	МК1.1; МК1.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1.
ФК-16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення	МК1.2; МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК 3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.2.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-19	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів та норм фундаментальних галузей права	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН3.4; МН3.5; МН3.9; МН4.1; МН4.2; МН4.3	МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК 3.2; МК4.1; МК4.2.
ПРН-21	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН3.4; МН3.5; МН3.9; МН4.1; МН4.2; МН4.3	МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК 3.2; МК4.1; МК4.2.
ПРН-23	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН3.4; МН3.5; МН3.9; МН4.1; МН4.2; МН4.3	МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК 3.2; МК4.1; МК4.2.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ з/п	Найменування тем	Кількість годин на тему	Номери, вид занять та кількість годин							Місяці	Номер тем, занять та кількість годин	
			1	2	3	4	5	6	7			
1	Цивільне право – галузь сучасного права.	4	Л2	Сз2						9	1/1Л(2); 1/2Сз(2); 2/1Л(2); 2/2Сз(2); 3/1Л(2); 3/2Сз(2);	12
2	Цивільне законодавство.	4	Л2	Сз2						10	4/1Л(2); 4/2Сз(2); 4/3Л(2); 4/4Сз(2); 4/5Сз(2); 4/6Пз(2);	12
3	Поняття і особливості цивільних правовідносин.	4	Л2	Сз2						11	5/1Л(2); 5/2Сз(2); 5/3Л(2); 5/4Сз(2); 6/1Л(2); 6/2Сз(2);	12
4	Суб'єкти цивільних правовідносин.	12	Л2	Сз2	Л2	Сз2	Сз2	Пз2		12 Реф-1	6/3Л(2); 6/4Сз(2); 7/1Л(2); 7/2Сз(2); 8/1Л(2); 8/2Сз(2);	12
5	Об'єкти цивільних правовідносин	8	Л2	Сз2	Л2	Сз2				2	9/1Л(2); 9/2Сз(2); 9/3Л(2); 9/4Сз(2); 9/5Л(2);	10
6	Правочини	8	Л2	Сз2	Л2	Сз2				3	9/6Сз(2); 9/7Пз(2); 10/1Л(2); 10/2Сз(2);	8
7	Представництво.	4	Л2	Сз2						4	10/3Л(2); 10/4Сз(2); 11/1Л(2); 11/2Сз(2); 11/3Л(2);	10
8	Строки в цивільному праві.	4	Л2	Сз2						5 Реф-2	11/4Сз(2); 11/5Пз(2); 12/1Л(2); 12/2Сз(2);	8
9	Право власності та інші речові права.	14	Л2	Сз2	Л2	Сз2	Л2	Сз2	Пз2	6	Дз(4)	4
10	Право інтелектуальної власності.	8	Л2	Сз2	Л2	Сз2						
11	Спадкове право.	10	Л2	Сз2	Л2	Сз2	Пз2					
12	Відповідальність у цивільному праві	4	Л2	Сз2								
Диференційований залік		4	Дз2									
Всього		88								Всього		88

Умовні скорочення:

Лекція – Л

Практичне заняття - Пз

Семінарське заняття - Сз

Диференційований залік - Дз

Заняття, що обов'язкове для оцінювання - 2/2Сз(2)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
<i>2 курс</i>					
<i>3 семестр</i>					
1			8	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Поняття та характерні риси цивільного права України. 1. Поняття цивільного права. 2. Система та принципи цивільного права. 3. Місце цивільного права в системі права України.	[1.2]; [2.1] ст. 10 – 11, ст. 23 - 30; [2.2] ст.19- 25, ст. 44 - 49; [3.12] ст. 5 – 28, ст.. 41 -51; [3.13] ст.. 6 – 18
	2	семінар	2	Заняття 2. Цивільне право у системі права України 1. Предмет та метод цивільного права. Його місце серед інших галузей права. 2. Функції та принципи цивільного права. 3. Система цивільного права. 4. Цивільне право - правова наука та навчальна дисципліна.	
		самостійна робота	4	1. Цивільне право як наука та навчальна дисципліна. 2. Особливості системи науки цивільного права. 3. Відмежування цивільного права від інших галузей права. 4. Цивільне право зарубіжних країн.	
2			8	Тема 2. Цивільне законодавство.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Характеристика цивільного законодавства України 1. Поняття та система цивільного законодавства. 2. Дія цивільних законів в часі, просторі та по колу осіб. 3. Аналогія закону і аналогія права.	[1.1 -1.38]; [2.1] ст.. 10 – 11, ст.. 17 - 30; [2.2] ст..19- 44, С. 44 - 49; [3.5] ст.. 91 – 169; [3.12] ст. 5 – 28, ст. 41 -51; [3.13] ст. 6 – 18
	2	семінар	2	Заняття 2. Поняття та структура цивільного законодавства 1. Цивільне законодавство та його система. 2. Дія цивільного законодавства в часі, просторі та за колом осіб. 3. Прогалини в цивільному законодавстві та способи їх усунення.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	4	1. Норми міжнародного права та міжнародні договори. 2. Кодифікація та інкорпорація як форми систематизації цивільного законодавства. 3. Звичай, як джерело цивільного права. 4. Договір, як джерело цивільного права. 5. Роль судової, господарської, нотаріальної практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства	
3			8	Тема 3. Поняття і особливості цивільних правовідносин	
	1	лекція	2	Заняття 1. Цивільні правовідносини 1. Поняття та загальна характеристика цивільних відносин. 2. Склад цивільних правовідносин. 3. Класифікація цивільних правовідносин.	[1.2]; [2.1] С. 30 - 78; , С. 78 - 87; [2.2] С.66- 82; [3.5] С. 169 – 205; [3.12] С. 78 -84; [3.13] С. 69 – 127; [3.14]
		самостійна робота	4	1. Суб'єктивне цивільне право та суб'єктивний юридичний обов'язок. 2. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. 3. Характеристика речових та зобов'язальних цивільних правовідносин. 1. Майнові та особисті немайнові правовідносини. 2. Абсолютні та відносні цивільні правовідносини. 3. Речові та зобов'язальні правовідносини.	
	2	семінар	2	Заняття 2. Загальна характеристика цивільних правовідносин 1. Поняття та особливості цивільних правовідносин. 2. Структура цивільних правовідносин. 3. Види цивільних правовідносин	
4			14	Тема 4. Суб'єкти цивільних правовідносин	
	1	лекція	2	Заняття 1. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права 1. Поняття фізичної особи. Її правоздатність. 2. Дієздатність фізичних осіб. 3. Визнання фізичних осіб безвісно відсутніми та оголошення померлими. 4. Опіка та піклування.	[1.1]; [1.2]; [1.7]; [1.34]; [2.1] С. 34 - 66; [2.2] С.82- 150; [3.5] С. 234 – 324; [3.12] С. 87 -136; [3.13] С. 140 – 270

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
	2	семінар	2	<p>Заняття 2. Правоздатність та дієздатність фізичних осіб.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фізична особа та її правоздатність. 2. Поняття та види цивільної дієздатності фізичних осіб. 3. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та визнання її недієздатною. 4. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою. 5. Опіка та піклування в цивільному праві. 	
	3	лекція	2	<p>Заняття 3. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття юридичної особи. 2. Порядок виникнення та припинення юридичних осіб. 3. Види юридичних осіб. 4. Органи юридичної особи. Філії та представництва. 	
	4	семінар	2	<p>Заняття 4. Юридичні особи: загальна характеристика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки юридичної особи. 2. Правоздатність та дієздатність юридичної особи. 3. Порядок виникнення та припинення юридичних осіб. 4. Класифікація юридичних осіб. 5. Органи та відособлені підрозділи юридичних осіб. 	
	5	семінар	2	<p>Заняття 5. Основні організаційно-правові форми юридичних осіб.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види юридичних осіб. 2. Товариство як юридична особа. Окремі види товариств. 3. Виробничі та інші види кооперативів. 4. Установа як юридична особа. 	
	6	практичне заняття	2	<p>Заняття 6. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Участь держави та інших публічно-правових утворень у цивільних відносинах. 2. Непідприємницькі організації. 	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення місця проживання фізичної особи. 2. Реєстрація актів цивільного стану. 3. Відмінність між поняттям «людина» та «фізична особа». 4. Теорії юридичної особи. 5. Ознаки юридичної особи та їх характеристика. 6. Місцезнаходження юридичної особи. 7. Права фізичних осіб на здійснення підприємницької діяльності. 	
5			10	Тема 5. Об'єкти цивільних правовідносин	
	1	лекція	2	Заняття 1. Об'єкти цивільних прав. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види об'єктів цивільних прав. 2. Речі як об'єкти цивільних прав. 3. Дії, послуги, продукти творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. 	[21; 2.1, С. 66 - 71; 2.2, С.138 - 150; 3.5, С. 128 – 136; 3.13, С. 127, С. 318 - 328]
	2	семінар	2	Заняття 2. Характеристика об'єктів цивільних прав. <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкти цивільних прав: поняття та види. 2. Речі як об'єкти цивільних правовідносин, їх види. 3. Дії, послуги, продукти творчої діяльності, інформація як об'єкти цивільних прав. 	
	3	лекція	2	Заняття 3. Особисті немайнові права як об'єкти цивільних права. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття особистих немайнових прав фізичної особи. 2. Особисті немайнових праві, що забезпечують природне існування фізичної особи. 3. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. 	
	4	семінар	2	Заняття 4. Поняття немайнових прав фізичної особи. <ol style="list-style-type: none"> 1. Види особистих немайнових прав фізичної особи. 2. Здійснення особистих немайнових прав. 3. Захист особистих немайнових. 	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особисті немайнові блага, як об'єкти цивільних правовідносин. 2. Речі приватного права. 3. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях. 4. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото, відео зйомок. 5. Охорона та захист особистих немайнових прав. 6. Результати інтелектуальної, творчої діяльності, як об'єкти цивільних прав. 	
6			10	Тема 6. Правочини	
	1	лекція	2	Заняття 1. Загальна характеристика підстав виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та класифікація юридичних фактів. 2. Поняття та види правочинів. 3. Умови дійсності правочину. 	[1.2; 1.35; 1.38; 2.1, С. 78 - 87; 3.5, С. 376 – 423; 3.12, С. 324 – 419; 3.13, С. 161 – 201; 3.14, С. 358 - 363]
	2	семінар	2	Заняття 2. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин: поняття та види <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридичні факти. Юридичні склади. 2. Правочини: поняття, ознаки та види. 3. Умови дійсності правочину. 	
	3	лекція	2	Заняття 3. Недійсність правочинів. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види недійсних правочинів. 2. Підстави визнання правочинів недійсними. 3. Правові наслідки визнання правочинів недійсними. 	
	4	семінар	2	Заняття 4. Поняття та види недійсних правочинів. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття недійсності правочинів. 2. Види недійсних правочинів. 3. Наслідки визнання правочину недійсним. 	
		самостійна робота	2	<ol style="list-style-type: none"> 1 Мотив та мета правочину, їх правове значення. 2 Суб'єкти правочину. 3. Загальні та спеціальні вимоги щодо суб'єктів правочину. 4. Нотаріальне посвідчення правочину. 5. Обмеження на застосування правил про наслідки недійсності правочинів. 	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
7			6	Тема 7. Представництво	
	1	лекція	2	Заняття 1. Представництво в цивільному праві. 1. Поняття та підстави виникнення представництва. 2. Види представництва. 3. Представництво за довіреністю.	[1.2; 1.35; 1.38; 2.1, С. 78 - 87; 3.5, С. 376 – 423; 3.12, С. 324 – 419; 3.13, С. 161 – 201; 3.14, С. 358 - 363]
	2	семінар	2	Заняття 2. Загальна характеристика представництва 1. Поняття і класифікація представництва. 2. Поняття, форма і строк довіреності. 3. Передоручення. 4. Припинення довіреності та його наслідки.	
		самостійна робота	2	1. Поняття, суть і юридична природа представництва. 2. Підстави виникнення представництва. 3. Представництво без повноважень. 4. Посвідчення довіреностей. 5. Скасування довіреності.	
8			26	Тема 8. Строки в цивільному праві	
	1	лекція	2	Заняття 1. Правова природа строків та термінів 1. Поняття та значення строків у цивільному праві. 2. Види цивільно-правових строків. 3. Позовна давність.	[1.2; 2.1, С. 106 - 115; 3.5, С. 466 – 480; 3.12, С. 201 – 212; 3.13, С. 379 - 395]
	2	семінар	2	Заняття 2. Строки. Позовна давність 1. Поняття, види та обчислення строків. 2. Позовна давність та її строки. 3. Зупинення, переривання та поновлення строків позовної давності.	
		самостійна робота	2	1. Загальні та скорочені строки позовної давності. 2. Спеціальна позовна давність. 3. Наслідки зупинення, переривання та поновлення чинності строків позовної давності.	
		індивідуальне завдання (реферат)	20	Виконання реферату за заданою тематикою	
Разом за 3 семестр			90		

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
<i>4 семестр</i>					
9			22	Тема 9. Право власності та інші речові права	
	1	лекція	2	Заняття 1. Загальна характеристика права власності 1. Поняття власності та права власності. Зміст права власності. 2. Способи виникнення та припинення права власності. 3. Форми та види власності в Україні.	[1.1; 1.2; 2.1, С. 138 - 154; 2.2., С. 250 – 315; 3.12, С. 291 – 495; 3.13, С. 395 - 478]
	2	семінар	2	Заняття 2. Право власності в Україні: загальна характеристика 1. Поняття та зміст права власності. 2. Підстави виникнення та припинення права власності за чинним законодавством України. 3. Право приватної власності. 4. Право публічної власності.	
	3	лекція	2	Заняття 3. Захист права власності 1. Поняття та способи цивільно-правового захисту права власності. 2. Основні речово-правові способи захисту права власності. 3. Допоміжні речово-правові способи захисту права власності.	
	4	семінар	2	Заняття 4. Поняття та характеристика способів захисту права власності 1. Поняття цивільно-правового захисту права власності. 2. Віндикаційний позов. 3. Негаторний позов. 4. Позови про виключення майна з опису, про визнання права власності, про захист спільної власності. 5. Зобов'язально-правові способи захисту права власності.	
	5	лекція	2	Заняття 5. Речові права на чуже майно. 1. Поняття та види речових прав на чуже майно. 2. Захист речових прав на чуже майно.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
	6	семінар	2	Заняття 6. Поняття та характеристика речових прав на чуже майно. 1. Поняття речового права на чуже майно. 2. Характеристика основних видів речових прав на чуже майно. 3. Особливості цивільно-правового захисту речових прав.	
	7	практичне заняття	2	Заняття 7. Форми та види власності в Україні. 1. Поняття, зміст та здійснення права приватної власності. 2. Способи виникнення та припинення права приватної власності. 3. Право власності юридичних осіб. 4. Особливості способів виникнення та припинення права державної та комунальної форм власності.	
		самостійна робота	8	1. Власність, як економічна, правова, соціальна категорія. 2. Межі здійснення права власності. 3. Обмежені речові права. 4. Проблема виникнення права приватної власності за давністю володіння.	
10			16	Тема 10. Право інтелектуальної власності	
	1	лекція	2	Заняття 1. Авторське право і суміжні права 1. Цивільно-правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю. 2. Авторське право. 3. Суміжні права. 4. Захист авторських і суміжних прав.	[1.1; 1.2; 1.5 – 1.6; 2.1, С. 171 - 188; 3.13, С. 567 - 625; 3.13, С. 552 - 613] [1.1; 1.2; 1.5 – 1.6; 2.1, С. 171 - 188; 3.13, С. 567 - 625; 3.13, С. 552 - 613]
	2	семінар	2	Заняття 2. Загальна характеристика авторського права і суміжних прав 1. Авторське право: поняття, об'єкти та суб'єкти. 2. Майнові та особисті немайнові права авторів. 3. Суміжні права: поняття, суб'єкти, об'єкти та строки чинності. 4. Способи захисту авторських і суміжних прав.	
	3	лекція	2	Заняття 3. Право промислової власності. 1. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття, винахід, корисну модель, промисловий зразок. 2. Окремі об'єкти права промислової власності.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
	4	семінар	2	Заняття 4. Правове регулювання права промислової власності 1. Право на винахід, корисну модель і промисловий зразок. 2. Право на нові сорти рослин і нові породи тварин. 3. Право на раціоналізаторську пропозицію. 4. Право на науково-технічну інформацію.	
		самостійна робота	8	1. Аналіз спеціального законодавства з авторського права та суміжних прав. 2. Ліцензії на право користування об'єктами інтелектуальної власності. 3. Авторські договори. 4. Договори на створення та використання результатів науково-технічної діяльності. 5. Договори на роботи і послуги по забезпеченню науково-технічної інформації.	
11			18	Тема 11. Спадкове право	
	1	лекція	2	Заняття 1. Загальні положення про спадкування. 1. Основні поняття спадкового права. 2. Спадкування за заповітом та за законом. 3. Усунення від спадщини.	[1.2; 1.32; 2.1, С. 408 - 421; 2.2, С. 742 – 755; 3.13, С. 509 - 521]
	2	семінар	2	Заняття 2. Поняття та характерні ознаки спадкування. 1. Поняття та види спадкування. 2. Поняття, форма та зміст заповіту. Зміна та скасування заповіту, визнання його недійсним. 3. Право на обов'язкову частку у спадщині. 4. Черги спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення.	
	3	лекція	2	Заняття 3. Здійснення права на спадщину. 1. Прийняття та відмова від спадщини. 2. Виконання заповіту. 3. Оформлення прав на спадщину. 4. Спадковий договір.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
	4	семінар	2	Заняття 4. Прийняття та відмова від спадщини. 1. Прийняття спадщини. 2. Відмова від спадщини 3. Відповідальність спадкоємця за боргами спадкодавця. 4. Поділ спадкового майна. 5. Охорона спадкового майна. 6. Видача свідоцтва про право на спадщину.	
	5	практичне заняття	2	Заняття 5. Спадкування за законом та за заповітом. 1. Підстави усунення від спадщини. 2. Відумерла спадщина.	
		самостійна робота	8	1. Державна реєстрація прав на спадщину. 2. Управління спадщиною. 3. Перерозподіл спадщини. 4. Виконавець заповіту. 5. Таємниця заповіту	
12			30	Тема 12. Відповідальність у цивільному праві	
	1	лекція	2	Заняття 1. Загальні положення цивільно-правової відповідальності 1. Поняття та функції цивільно-правової відповідальності. 2. Відповідальність за порушення особистих немайнових прав. 3. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності.	[1.2.], [1.4], [1.5],[1.61], [1.10]; [2.2], с. 710-716; [2.6], с. 100-106; [3.8]
	2	семінар	2	Заняття 2. Форми та види цивільно-правової відповідальності. 1. Характерні риси цивільно-правової відповідальності. 2. Класифікація цивільно-правової відповідальності та її форми. 3. Поняття та умови цивільно-правової відповідальності. 4. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.	
		самостійна робота	6	1. Особливості відповідальності при порушення особистих немайнових прав. 2. Функції цивільно-правової відповідальності. 3. Відмежування непереборної сили від казусу.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		індивідуальне завдання (реферат)	20	Виконання реферату за заданою тематикою	
Диференційований залік			4		
Разом за 4 семестр			90		
Разом за 2 курс			180		
Усього за дисципліну			180		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1.1. Нормативно-правові акти

- 1.1 Конституція України. – К.: Просвіта, 1996. – 80 с.
- 1.2 Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року //Офіційний текст. Мінюст України–К.: Юрінком Інтер, 2003, -464с.
- 1.3Сімейний кодекс від 10 січня 2002 року //Офіційний текст. Мінюст України–К.: Юрінком Інтер, 2002 року.
- 1.4Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” від 15.05.2003р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 31. - Ст. 263.
- 1.5 Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року // ВВР. – 2008. - № 15. – Ст.176.
- 1.6 Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року // ВВР. – 1991. - № 17. – Ст 63.
- 1.7.Закон України від 15 вересня 1999 року “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності” // Урядовий кур’єр. – 1999. – 6 жовтня.
- 1.8Закон України від 23 квітня 1991 року “Про свободу совісті та релігійні організації”// ВВР. – 1991. - № 25. – Ст.283.
- 1.9Закон України від 20 грудня 2001 року «Про кредитні спілки» // Відомості Верховної Ради України від 12.04.2002 - 2002 р., № 15, стаття 101.
- 1.10 Закон України від16 червня 1992 року «Про об'єднання громадян» // ВВР. – 1992 - N 34. - ст.504.
- 1.11 Закон України від 16 вересня 1997 року «Про благодійництво та благодійні організації» // ВВР. – 1997. - N 46. - ст.292
- 1.12 Закон України від 23 грудня 1993 року “Про авторське право і суміжні права” // ВВР. – 1994. - № 13. – Ст.64.
- 1.13 Закон України від 15 грудня 1993 року “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” // ВВР. – 1994. - № 7. – Ст.32.
- 1.14 Закон України від 15 грудня 1993 року “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” // ВВР. – 1994. - № 7. – Ст 36
- 1.15 Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 № 2908-III // ВВР. – 12001. - № 34. – Ст 134.
- 1.16 Про внесення змін до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» Верховна Рада України; Закон від 22.12.2011 № 4212-VI
- 1.17 Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010 № 2398-VI
- 1.18 Наказ МЮУ від 22 лютого 2012 року «Про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України.
- 1.19 Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації, Вер. Суд; Постанова від 27.02.2009 № 1
- 1.20 Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними Верховний Суд; Постанова від 06.11.2009 № 9
- 1.21 Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди Верховний Суд; Постанова від 27.03.1992 № 6

- 1.22 Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 березня 1972 року “Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним” // Постанови Пленуму Верховного суду України в кримінальних та цивільних справах. – К.: Юрінком, 1995.
- 1.23 Про затвердження Правил опіки та піклування Держкомсім'ямолодь України, Міносвіти, МОЗ України Наказ, Правила від 26.05.1999 № 34/166/131/88

1.2. Базова:

- 2.1 Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова – 2-ге вид. доповн. і переробл. – Т. 1. – К.: Алерта, 2019. – 342 с.
- 2.2 Цивільне та сімейне право України: Підручник / За ред. Є.О.Харитонова, Н.Ю.Голубевої. –К.: Правова єдність, 2009. – 968с.
- 2.3 Цивільне право України. Особлива частина. Підручник / За ред. О.В.Дзери. –Вид. 3-те, допов. та переробл. –К.: Юрінком Інтер, 2010. –1176 с.

1.3. Допоміжна:

- 3.1. Ромовська З. Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс. Підручник. – К.: Атіка, 2005. – 560 с.
- 3.2. Цивільне право України: Підручник: У 2кн. / За ред., О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової. – К.: Юрінком, Інтер, 2005. – Кн.1. – 736 с.
- 3.3. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч.: У 2 т. / За заг. Ред.. Я. М. Шевченко. Вид. 2-ге, доп. І перероб. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. – Т. 1. Загальна частина. – 696с.
- 3.4. Цивільне право України: Навчальний посібник. / за ред. Р. О. Стефанчука. – К.: Наукова думка, Прецедент, 2005. – 449с.
- 3.5. Цивільне право України: Підручник / Є. О. Харитонов, Н. О. Саніахметова. – К.: Істина, 2009. – 776 с.

4. Інформаційні ресурси в інтернет (інтранет)

1. База нормативно-правових актів України [Електронний ресурс] : Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>.
2. Законодавство України / Правова серія “Інфодиск”. – К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2011. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор. – Системні вимоги: Pentium-233; 32 mb RAM; CD-ROM Windows 95OSR/98/NT SP6/2000/XP.
3. Електронні підручники [Електронний ресурс]: http://pidruchniki.ws/00000000/pravo/pravoznavstvo_-_oliynik_ayu.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-_12.01.-.pdf.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли студент не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо студент не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін студенту курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку студент представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу)

діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний